



# A MÁTYÁS-ORATÓRIUM REKONSTRUKCIÓJA

Belvárosi templom

Építészet, szöveg: **Tóth Péter** DLA  
Fotó: **Jurassza** Zsófia

Kivételes lehetőség, egyben felelősség, amikor olyan helyszínre tervezhetek, amely kitüntetett szerepet töltött be a magán-életemben is. A belvárosi templom ilyen hely. Nemcsak magyar történelmünk évszázadait összekötő szerepe miatt különleges számomra, hanem azért is, mert itt kötöttem házasságot, gyermekeinket itt kereszteltük, és éveken át ministráltam falai között. Dr. Osztie Zoltán atya fáradhatatlan kitartásának köszönhetően több évtizede folynak már a rekonstrukciós munkák a templomban, előhozva annak rejtett kincseit. Már az épülettel foglalkozó építészeket is hosszan lehetne sorolni. Közülük kiemelném Steindl Imrét, az Országház építészt, Lux Kálmánt, aki rámutatott, hogy az Erzsébet híd lábánál álló templom sokkal több eredeti középkori emléket őriz, mint előtte gondolták, valamint dr. Mezős Tamás egyetemi professzoromat, aki az altemplomi feltárásokat és helyreállítást tervezte. Ehhez a tekintélyt parancsoló névsorhoz csatlakozhattam kollégáimmal a templom során következő felújítási munkáiban. A mostani ütemekben a sekrestyeter, a főbejárat és előtere, valamint a Mátyás-oratórium újult meg. Mindemellett folyamatban van a nyugati főhomlokzat tornyaiba tervezett kilátó- és kiállítótér kialakítása is. A soron következő írásokban több helyszín közül az egyik legkisebb alapterületű részt, a Mátyás-oratóriumot mutatom be, melyhez Derdák Éva restaurátor, Módy Péter kőrestaurátor, Félegyházi Károly fémműves iparművész, valamint Füzes András építész-kollégámat hívtam segítségül.





Kevesebb mint 30 négyzetméternyi alapterületen több évszázad emléke tárult fel a rekonstrukció során. A templom az Erzsébet híd pesti hídfőjénél, a város földrajzi súlypontjában áll, egyben annak szakrális origója is. Szerepe és jelentősége hasonlatos a Clark Ádám téri kezdő kilométerköhöz, mely épp egy híddal fekszik északabbra a folyó áttelnes oldalán. Ennek az írásnak a terjedelme nem elegendő még a templomhoz köthető kiemelkedő történelmi események felsorolásához sem. Ezért csupán néhány kihagyhatatlan állomásra utalnék, mely jelzi, hogy több évezred esszenciája sűrűsödik itt egy térben, a különböző korszakok egymásra rakódott rétegeiben. Az írásbeliség előtti időket nem számítva elég csak Contra-Aquincumra, a IV. századra kiépített katonai



erődítményre gondolni, melynek déli alapjaira épült egy évezreddel később a gótikus oratórium az épület újabb bővítéseként. A templom első pecsétje 1046-ból származik, és 1777-ig Pest város egyetlen plébániájaként szolgált.<sup>1</sup> A román kori háromhajós templom volt első nyughelye a szemközti oldalon vértanúhalált halt Szent Gellért püspöknek, akinek ereklyéje ma is a főoltár ékessége. Árpád-házi szentjeink közül itt őrzik még Szent Erzsébet és Szent László királyunk ereklyéit is a reneszánsz pasztofóriumokban, melyekről a díszműkovács és körestaurátori munkák bemutatásánál lesz részletesebben szó. Az épület világi jelentőségét mutatja, hogy több ízben volt királyválasztó helyszín is. 1458. január 23-án itt tartották azt a gyűlést, amelyen elfogadták Hunyadi Mátyást Magyarország uralkodójának, akit másnap a legenda szerint a pesti polgárság a Duna jegén ünnepelt. Az ő nevét őrzi ez a XIV. és XV. század fordulóján épült késő gótikus toldalék, melynek eredeti feladata a mai VIP-páholyokénak felel meg. Itt az uralkodó közvetlenül vehetett részt a szentmiséken, mégis zavartalanul elkülönült a környezetétől. Idén januárban ezen a helyszínen zárult a Mátyás király-emlékév, ahol a felújított és restaurált teret nemzetközi sajtótájékoztató keretében mutatták be az érdeklődőknek.

Különös jelentősége van, hogy egy ilyen fontos középkori emlékünkhöz a zivatáros évszázadok ellenére nemcsak háborítatlan tömegében maradt ránk, de előkerült az eredeti díszítőfestése is, melynek köszönhetően hitelesen ismerhetjük meg az építéskori állapotát. Megújult a gótikus feljáró kökerete a bejárati ajtókkal és a Lux Kálmán-féle rekonstrukcióból származó lépcsőházzal együtt. Az emeleten a térhez méltó – domborműves elemekkel díszített – új kőpadló készült. Az alkalmazott mintákhoz az ihletet a BTM által rendelkezésre bocsátott, Budavárban ta-



lált, Mátyás király korából származó kerámiapadló elemek adták. Az építészet mindig is integrálta magába a társművészeteket. Különösen igaz ez az egyházi építészetre. Ez az alapterületében elenyésző méretű helyiség ezúttal 16 hónapon keresztül adott munkát a különböző szakmák mestereinek, akiket a következőkben mutatunk be. Az építészeti tervezés ezúttal a részletek kidolgozására irányult oly módon, hogy a régi és új, rész és egész egymással szervesen összekapcsolódva folytathassa Isten házának évezredek óta átnyúló építését.

**Derdák Éva** festő-restaurátor vezetésével készült a falfelületek rekonstrukciója. **Félegyházi Károly** fémműves iparművész az oratórium ajtainak eredeti zárszerkezetét keltette újra életre. **Módy Péter** szobrász-restaurátornak köszönhetjük a gótikus ajtókeret megújulását. **Füzes András** építész, vándortársam az egyedi padlólapokat készítette boszorkányos ügyességgel **Fábián Rigó Tamás** gravírozó eszközével a munka idejére kőfaragó műhellyé avanzsált irodánkban.



<sup>1</sup> Batthyány József hercegprímás ebben az évben létesített két új plébániát a Pesthez csatolt két külső kerületben: Terézvárosban és Józsefvárosban.

